Vurdering af spionagetruslen

mod Danmark, Færøerne og Grønland

Maj 2023

EFTERRETNINGSTJENESTERNES VURDERINGER AF TRUSLERNE MOD DANMARK

VURDERING AF SPIONAGETRUSLEN MOD DANMARK, FÆRØERNE OG GRØNLAND beskriver fremmede staters efterretningsvirksomhed mod Rigsfællesskabet, dvs. især spionage, påvirkning og forsøg på ulovligt at anskaffe teknologi og viden. De andre vurderinger er:

- **UDSYN**, hvori Forsvarets Efterretningstjeneste beskriver de ydre vilkår for Danmarks sikkerhed og danske interesser.
- **CYBERTRUSLEN MOD DANMARK**, hvori Center for Cybersikkerhed beskriver og fastsætter de nationale trusselsniveauer for cyberspionage, cyberkriminalitet, cyberaktivisme, destruktive cyberangreb og cyberterror.
- **VURDERING AF TERRORTRUSLEN MOD DANMARK**, hvori Center for Terroranalyse fastsætter det nationale terrortrusselsniveau og beskriver terrortruslen mod Danmark og danske interesser i udlandet.

Indhold

FOTO: MIHAI MOISA · UNSPLASH

Forord

Formålet med denne publikation er at øge den offentlige bevidsthed om de trusler fra fremmede stater og deres efterretningsaktiviteter, som Danmark, Færøerne og Grønland står over for. Det er nødvendigt at øge denne bevidsthed, fordi vi i PET kan konstatere, at der er en række fremmede stater, der løbende udøver efterretningsaktiviteter mod Danmark og mod vores interesser i udlandet.

Offentlig kommunikation om trusselsbilledet er et vigtigt element i PET's kontraspionageindsats og i det samlede værn mod fremmede staters efterretningsvirksomhed. Værnet mod fremmede staters efterretningsaktiviteter skal bidrage til at sikre, at et lille, åbent, demokratisk samfund som vores kan spille en aktiv rolle i en verden med stadigt stigende storstatskonkurrence og samtidig beskytte den nationale handlefrihed og suverænitet. Det er eksempelvis kun ved at opstille et effektivt værn mod fremmede staters efterretningsaktiviteter, at vores beslutningstagere kan træffe betydningsfulde udenrigs-, sikkerheds- og forsvarspolitiske dispositioner, uden at deres positioner på forhånd er kendt af andre stater. Værnet skal også bidrage til, at fremmede stater ikke stjæler de ideer og den viden, der er udviklet i Danmark, og som vores samfund skal leve af i fremtiden. Indsatsen mod fremmede staters efterretningsvirksomhed er endvidere med til at sikre, at personer med tilknytning til udlandet, ikke mindst flygtninge og dissidenter, kan udøve deres frihedsrettigheder uden frygt for repressalier fra deres hjemlande og fremmede efterretningstjenester.

Vurderingen er udarbejdet på baggrund af PET's samlede oplysninger om fremmede staters efterretningsaktiviteter, herunder oplysninger om konkrete operationer. De fleste oplysninger i disse operationer er klassificerede, men vi kan i nogle tilfælde henvise til konkrete sager, der er kommet til offentlighedens kendskab, heriblandt sager fra udlandet, der illustrerer det trusselsbillede, som vi også ser herhjemme. Vi har inddraget vurderinger fra Forsvarets Efterretningstjeneste (FE) og Center for Cybersikkerhed (CFCS).

PET's kontraspionageindsats dækker også Færøerne og Grønland, og vurderingen indeholder derfor et separat afsnit om truslen mod de to nordlige rigsdele.

I PET følger vi udviklingen i trusselsbilledet tæt, og vi opdaterer vurderingen, når ændringer i trusselsbilledet tilsiger det.

Vurderingen er baseret på oplysninger og efterretninger, der er blevet behandlet før den 15. april 2023.

God læselyst!

Anders Henriksen
Afdelingschef for Kontraspionage,
Politiets Efterretningstjeneste

01

Overordnet om trusselsbilledet

Der er en markant, bredspektret og vedvarende trussel fra fremmede staters efterretningsvirksomhed mod Danmark. Truslen udgår først og fremmest fra Rusland og Kina. De russiske efterretningstjenester har i mange år udgjort den største trussel mod Danmark, og PET forventer, at det også vil være tilfældet i den umiddelbare fremtid. På længere sigt er det imidlertid muligt, at kinesiske efterretningsaktiviteter vil komme til at udgøre den største trussel mod Danmark. PET kan konstatere, at også stater som Iran, Tyrkiet og Saudi-Arabien undertiden udfører efterretningsaktiviteter i Danmark.

De fleste af de stater, der udøver efterretningsvirksomhed i Danmark, er autoritære stater, hvor efterretningstjenesterne har meget vide beføjelser. Truslen fra de fremmede staters efterretningsvirksomhed omfatter først og fremmest spionage og forsøg på ulovligt eller på uønsket vis at anskaffe produkter, viden og teknologi bl.a. for at udvikle de fremmede staters militære kapacitet. Men der udgår også en trussel fra fremmede efterretningstjenesters påvirkningsvirksomhed og fra fremmede stater, der på forskellig vis registrerer, chikanerer eller udøver pression mod egne statsborgere, primært dissidenter, der opholder sig i Danmark. Endelig har Ruslands krig i Ukraine medvirket til at sætte fokus på truslen fra spionage og sabotage mod europæisk kritisk infrastruktur.

Fremmede staters interesse for at udføre efterretningsvirksomhed mod Danmark skal ses i tæt sammenhæng med forhold og udviklinger på den globale scene.[1] Ruslands krig i Ukraine har skabt en omskiftelig situation, hvor der kan ske hastige ændringer i trusselsbilledet. Krigen har øget Ruslands behov for, at de russiske efterretningstjenester løbende er i stand til at levere oplysninger til de russiske beslutningstagere om relevante forhold i stater som Danmark, herunder om danske udenrigs- og sikkerhedspolitiske overvejelser, danske militære kapaciteter, dansk militær støtte til Ukraine, dansk kritisk infrastruktur, forhold om danske allierede og forhandlingerne i relevante internationale fora, som Danmark indgår i. Indførelsen af omfattende sanktioner mod Rusland betyder også, at landet i stigende grad er blevet afskåret fra at handle og samarbejde med Vesten, og at Rusland derfor forsøger at tilegne sig udenlandsk viden og teknologi på anden og ofte ulovlig vis.

1) *For mere om den globale udvikling og dens betydning for Danmark, Færøerne og Grønland, se 'UDSYN 2022' udarbejdet af Forsvarets Efterretningstjeneste, december 2022, og 'Dansk sikkerhed og forsvar frem mod 2035' udarbejdet af den sikkerhedspolitiske analysegruppe, september 2022.*

Med udvisningen af 15 russiske efterretningsofficer fra Danmark i april 2022 er de russiske efterretningstjenesters kapacitet til at føre menneskelige kilder på dansk jord blevet markant svækket. Men Ruslands behov for at indhente oplysninger i Danmark er efter PET's vurdering øget, og PET forventer derfor, at Rusland vil forsøge at anvende andre måder at spionere i Danmark på.

Kina og det kinesiske kommunistpartis globale ambitioner og vilje til at udfordre Vesten afspejles også i trusselsbilledet i Danmark. Det gælder særligt Kinas ambitioner om at blive førende inden for udviklingen af visse teknologier, hvor også Danmark er langt fremme. Kina anvender en bred vifte af virkemidler til at understøtte sine strategiske og teknologiske interesser, og PET kan konstatere, at de kinesiske efterretningstjenester har meget vide beføjelser til at indsamle oplysninger i udlandet. Den kinesiske efterretningslovgivning giver de kinesiske efterretningstjenester mulighed for at pålægge kinesiske statsborgere og virksomheder, herunder kinesiske teknologivirksomheder, at samarbejde med tjenesterne, uanset hvor i verden de måtte befinde sig. Herudover indebærer det kinesiske kommunistpartis fortsatte bestræbelser på at befæste sin magt, at den kinesiske stat søger at styrke sin kontrol med og indflydelse på kinesere bosiddende i Danmark, ikke mindst for at begrænse potentiel kritik af kommunistpartiet og Kinas politik vedrørende eksempelvis Taiwan, Tibet, Hongkong og Xinjiang.

Indenrigspolitiske udviklinger i stater som Iran og Tyrkiet kan også have en negativ indvirkning på trusselsbilledet i Danmark. De iranske sikkerhedsmyndigheder har løbende fokus på tilstedeværelsen af modstandere og kritikere af det iranske styre i Vesten. Uroligheder og protester i flere iranske byer har efter PET's vurdering øget truslen fra denne form for iransk efterretningsvirksomhed. PET vurderer også, at den tyrkiske efterretningstjeneste er involveret i indsamling af oplysninger i Vesten, herunder i Danmark, om personer, som den tyrkiske stat anser for at udgøre en trussel.

Det er PET's vurdering, at der også er en trussel fra russisk og kinesisk efterretningsvirksomhed mod Færøerne og Grønland. Truslen retter sig særligt mod danske, færøske og grønlandske myndigheder og beslutningstagere. Der kan også være en trussel mod kritisk infrastruktur, virksomheder og forskningsinstitutioner, især hvis disse har adgang til information om politiske og militære forhold, om kritisk infrastruktur eller om forhold relateret til mulige kinesiske investeringer.

De fremmede efterretningstjenester, der er aktive i Danmark, er professionelle modstandere, som har en høj kapacitet, og som planlægger og gennemfører aktiviteter med en lang tidshorisont. De har mange ressourcer til rådighed og udnytter løbende teknologiske fremskridt og en kombination af fremgangsmåder til at udøve deres aktiviteter.

Fremmede efterretningstjenester anvender forskellige fremgangsmåder for at skaffe sig adgang til oplysninger og indflydelse. De spionerer ved hjælp af menneskelige kilder, via cyberspionage og ved aflytning af tele- og datatrafik. Spionagetruslen retter sig ikke kun mod politikere, embedsfolk i centrale ministerier, ansatte i efterretningstjenesterne og Forsvaret, men også mod andre offentlige myndigheder, kritisk dansk infrastruktur, virksomheder, forskningsinstitutioner, forskere, studerende samt mod flygtninge og dissidenter.

Fremmede efterretningstjenester kan også bruge forskellige typer af mellemmænd til at skaffe sig adgang til de oplysninger, de interesserer sig for. Sådanne mellemmænd kan eksempelvis være personer, der arbejder i lobbyfirmaer, og som bliver hyret af aktører, der er tilknyttet en fremmed efterretningstjeneste. Disse mellemmænd er ikke nødvendigvis vidende om, at de oplysninger, som de fremskaffer til deres kunder, ender hos en fremmed efterretningstjeneste.

Fremmede stater og deres efterretningstjenester kan udøve ulovlig påvirkningsvirksomhed for at påvirke beslutningstagere, den almene meningsdannelse samt omverdenens syn på Danmark, vestlige organisationer, alliancer eller den fremmede stat selv. Der er fra andre vestlige lande eksempler på, at de russiske efterretningstjenester i de senere år har rettet deres påvirkningsvirksomhed mod konkrete begivenheder såsom valghandlinger. PET og FE vurderer, at det endnu ikke har været tilfældet i Danmark, og at både folkeafstemningen om afskaffelse af forsvarsforbeholdet den 1. juni 2022 og folketingsvalget den 1. november 2022 foregik uden systematisk påvirkning fra fremmede stater, herunder fra russiske efterretningstjenester.

Ulovlig anskaffelsesvirksomhed udøves af fremmede stater, der ønsker at få adgang til produkter og teknologi for at bruge det i egen våbenproduktion eller i egne militære programmer. Anskaffelserne er ulovlige, når de strider mod eksportkontrolregler eller sanktionsregimer. De ulovlige aktiviteter udøves ofte via frontvirksomheder og transitlande samt forskellige former for forskningssamarbejde.

Udenlandske direkte investeringer er som udgangspunkt et aktiv for dansk økonomi, men i visse tilfælde kan fremmede investeringer være forbundet med sikkerhedsrisici. Det gælder bl.a., hvis en aktør med tilknytning til en fremmed stat i kraft af sin investering opnår kontrol med eller adgang til kritisk dansk infrastruktur eller teknologi. ■

FOTO: ADOBE STOCK

02

Aktørerne

Truslen fra fremmede staters efterretningsvirksomhed mod Danmark udgår primært fra Rusland og Kina. Det er autoritære stater, der giver deres efterretningstjenester meget vide beføjelser og mange ressourcer til at agere hjemme men også ude i verden.

FOTO: ADOBE STOCK

RUSLAND
– en aggressiv stat i vores nærområde

PET kan konstatere, at de russiske efterretningstjenester har en vedvarende interesse for især danske udenrigs- og sikkerhedspolitiske positioner, dansk forsvarspolitik, politik om Arktis, kritisk infrastruktur, Forsvarets kapaciteter og konkrete sager med stor betydning for Rusland.

Ruslands invasion af Ukraine og dets fortsatte isolation fra det internationale samfund har efter PET's vurdering skærpet de russiske efterretningstjenesters behov for at indhente oplysninger, der kan forbedre det russiske styres beslutningsgrundlag på især det udenrigs-, sikkerheds- og forsvarspolitiske område. Det gælder også oplysninger, der kan indhentes i Danmark.

Spændingerne mellem Rusland og Vesten øger det russiske styres forventninger til, at de russiske efterretningstjenester løbende forbereder sig på en eventuel militær konflikt med NATO, bl.a. ved at opretholde et opdateret efterretningsbillede af Danmarks militære alliance-forhold, Forsvarets kapaciteter og planer og den kritiske infrastruktur i Danmark. I forbindelse med en militær konflikt skal Danmark støtte NATO's fremførsel af forstærkninger, hvilket gør Danmark særligt interessant for Rusland. Ruslands krig i Ukraine har samtidig bevirket, at energipolitik i endnu højere grad er blevet sikkerhedspolitik, og det må derfor også forventes, at energispørgsmål fortsat vil være en prioritet for de russiske efterretningstjenester.

Ruslands behov for oplysninger fra vestlige lande, herunder fra Danmark, afhænger i høj grad af udviklingen i Ruslands krig mod Ukraine, og truslen fra de russiske efterretningstjenester kan derfor ændre sig med kort varsel. Rusland har efter PET's vurdering aktuelt især interesse for oplysninger om danske overvejelser om sanktioner mod Rusland og om dansk militær støtte til Ukraine. Det samme gælder oplysninger om militært udstyr, der fragtes fra eller via Danmark til Ukraine. Spionage mod dansk militær støtte og transporten af udstyr til Ukraine bidrager sandsynligvis til Ruslands overvejelser om mulige modforanstaltninger, f.eks. sabotage af disse forsyningskæder.

De russiske efterretningstjenester forsøger herudover til stadighed at indhente oplysninger om dansk teknologi og forskning på områder, hvor danske virksomheder og forskningsinstitutioner er førende. Det gælder bl.a. oplysninger om teknologisk specialiserede produkter og komponenter, som Rusland ikke selv er i stand til at fremstille. Det gælder også forskning i grønne teknologier og vedvarende energi. Rusland har samtidig behov for udenlandsk teknologi for at opretholde og udvikle landets militære kapacitet, og PET kan konstatere, at russiske aktører løbende forsøger at anskaffe danskproducerede produkter og teknologi, som kan indgå i Ruslands militærprogrammer. Den russiske interesse kredser primært, men ikke udelukkende, om produkter med både ci-

TRUSLEN FRA RUSSISK EFTERRETNINGSVIRKSOMHED MOD DANMARK RETTER SIG FØRST OG FREMMEST MOD DANMARKS UDENRIGS-, SIKKERHEDS-, FORSVARS- OG ENERGIPOLITIK, POLITIK OM ARKTIS, MOD FORSVARETS KAPACITETER OG PLANER, MOD KRITISK DANSK INFRASTRUKTUR SAMT MOD DELE AF DANSK TEKNOLOGI OG FORSKNING.

FOTO: JENS DRESLING/RITZAU SCANPIX

vil og militær anvendelse (dual-use-produkter), som er sanktioneret og underlagt dansk eksportkontrol. Det gælder eksempelvis maritim teknologi, sensor- og laserudstyr samt visse industrimaskiner, der anvendes af det russiske militær. Det er herudover muligt, at de omfattende sanktioner mod Rusland betyder, at russiske aktører også vil forsøge at skaffe andre danske produkter, som ikke hidtil har været genstand for eksportkontrol, såsom visse former for avanceret teknologi, som understøtter den russiske forsvarsindustri.

RUSLAND BRUGER VESTLIG TEKNOLOGI PÅ SLAGMARKEN I UKRAINE

Undersøgelser af russisk militærudstyr i Ukraine viser, at sanktionsbelagt teknologi og produkter fra vestlige virksomheder indgår i bl.a. russiske droner, radio- og satellitkommunikationsudstyr samt i langtrækkende missiler. Navigationsudstyr og andre komponenter fra virksomheder i en række vestlige lande er også blevet fundet i de iranske armerede kamikaze-droner, som det russiske militær anvender på slagmarken i Ukraine. De forskellige fund viser, at både Rusland og Iran igennem en årrække i en vis udstrækning har været i stand til at omgå forskellige eksportkontrolregimer og udvikle deres militær med vestlig teknologi gennem ulovlig anskaffelsesvirksomhed.

Både Ruslands udenrigsefterretningstjeneste, SVR, den militære efterretningstjeneste, GRU, og indenrigsefterretningstjenesten, FSB, er involveret i russisk efterretningsvirksomhed uden for Rusland. De russiske efterretningstjenester har tradition for at udnytte de særlige regler, der gælder for internationalt diplomati, ved at udsende efterretningsofficerer til Ruslands diplomatiske repræsentationer under dække af at være diplomater. De udsendte efterretningsofficer varetager en lang række funktioner, hvoraf en af de primære er hvervning af menneskelige kilder, der kan skaffe efterretningstjenesterne adgang til de oplysninger, de har brug for. Det diplomatiske dække sikrer efterretningsofficererne immunitet mod strafforfølgelse, såfremt deres ulovlige aktiviteter skulle blive opdaget.

Som reaktion på Ruslands invasion af Ukraine udviste flere vestlige lande i foråret 2022 et stort antal russiske efterretningsofficerer, og i april 2022 udviste også Danmark 15 russiske efterretningsofficerer, der arbejdede under diplomatisk dække på Ruslands repræsentationer i Danmark. Rusland udviste som et modsvar en væsentlig andel af de danske diplomater fra Rusland. Udvisningerne af de 15 russiske efterretningsofficerer i Danmark har efter PET's vurdering betydet, at Ruslands kapacitet til at spionere på dansk grund gennem fysisk tilstedeværelse er blevet væsentligt reduceret.

GRU- OG SVR-RESIDENTURERNE I DANMARK INDEN UDVISNINGERNE I 2022

SVR er Ruslands civile udenrigsefterretningstjeneste og har til opgave at indhente oplysninger af strategisk relevans for Ruslands ledelse. Residenturet i Danmark bestod af efterretningsofficerer under diplomatisk dække med følgende fokusområder:

- **SVR-officerer** med fokus på politik og økonomi (Linje PR), f.eks. dansk udenrigs- og sikkerhedspolitik.
- **SVR-officerer** med fokus på videnskab og teknologi (Linje X), f.eks. virksomheder og forskningsinstitutioner.
- **SVR-officerer** med fokus på danske sikkerhedsmyndigheder, kontraterror og på at følge russere i Danmark (Linje KR).
- **SVR-officerer** med fokus på teknisk-operativ understøttelse (Linje OT).
- **Personale** til varetagelse af den krypterede kommunikation med hovedkvarteret i Moskva.

GRU er Ruslands militære efterretningstjeneste og har til opgave at indhente oplysninger af relevans for Ruslands forsvars- og sikkerhedspolitik og Ruslands væbnede styrker. Residenturet i Danmark bestod af efterretningsofficerer under diplomatisk dække med følgende fokusområder:

- **Uniformerede GRU-officerer** med fokus på det militære system, heriblandt det danske forsvars kapaciteter og installationer.
- **Civile GRU-officerer** med fokus på det politiske og diplomatiske miljø omkring dansk forsvars- og sikkerhedspolitik.
- **Civile GRU-officerer** med fokus på det private erhvervsliv, herunder særligt dansk teknologi og forskning, der både kan anvendes til civile og militære formål.
- **Personale** til varetagelse af den krypterede kommunikation med hovedkvarteret i Moskva.

Det er imidlertid også PET's vurdering, at Rusland over de kommende år vil forsøge at kompensere for udvisningerne ved at anvende andre metoder til at spionere ved brug af menneskelige kilder mod Danmark. Det kunne være ved at udstationere efterretningsofficerer i Danmark uden for de diplomatiske repræsentationer, eksempelvis som journalister eller forretningsfolk, ved brug af tilrejsende efterretningsofficerer eller ved, at de russiske efterretningstjenester i højere grad rekrutterer eventuelle danske kilder i Rusland eller i tredjelande. PET kan endvidere konstatere, at de russiske efterretningstjenester også anvender andre metoder end fysisk tilstede-

Ifølge Center for Cybersikkerhed råder Rusland over betydelige kapaciteter til at udføre cyberspionage, og russiske cyberaktører udgør en konstant trussel mod danske myndigheder og virksomheder. Rusland bruger sine meget store cyberkapaciteter til systematisk at understøtte sine nationale interesser. Cyberspionage kan også blive brugt til at forberede destruktive cyberangreb.

CFCS: CYBERTRUSLEN MOD DANMARK 2022, 20. FEBRUAR 2023

værelse af efterretningsofficerer til at spionere mod Danmark, og at de fortsat vil gøre brug af disse metoder. Det gælder bl.a. forskellige former for elektronisk indhentning og cyberspionage.

Det er ikke kun de russiske efterretningstjenester, der bedriver efterretningsvirksomhed på vegne af den russiske stat. Den politiske udvikling i Rusland har betydet, at sikkerhedsapparatet, heriblandt efterretningstjenesterne, i stigende grad har fået kontrol over øvrige offentlige myndigheder og det russiske civilsamfund. PET har bl.a. kendskab til flere udenlandske sager, hvor private virksomheder og NGO'er med mere eller mindre direkte tilknytning til de russiske efterretningstjenester også er involveret i efterretningsaktiviteter. Det gælder særligt påvirkningsvirksomhed.

Russisk påvirkning er ikke et nyt fænomen, og det udgjorde også et væsentligt element i Sovjetunionens efterretningsvirksomhed under Den Kolde Krig. Rusland anvender primært påvirkningsvirksomhed for at fremme landets udenrigs- og sikkerhedspolitiske interesser, eksempelvis ved at forsøge at svække sammenholdet i NATO og EU. Ruslands påvirkningsaktiviteter har aktuelt primært til formål at forstærke eventuelle uenigheder i spørgsmålet om støtten til Ukraine i de vestlige befolkninger og mellem de vestlige lande. Rusland søger bl.a. at fremme historier om, at sanktionerne har negative konsekvenser for de vestlige landes økonomi, og at det er Vesten, der bærer skylden for den forværrede sikkerhedspolitiske situation og for risikoen for militær eskalation.

Metoderne inden for russisk påvirkningsvirksomhed er mangeartede. Såvel officielle russiske medieplatforme som sociale medier bliver brugt til at sprede historier og målrette budskaber, og især på de sociale medier kan det være svært for brugerne at gennemskue, at det måske er en russisk aktør, der er den egentlige afsender. Russisk påvirkning kan også foregå i den fysiske verden, hvor såkaldte påvirkningsagenter i kraft af deres positioner kan forsøge at påvirke udfaldet af politiske beslutningsprocesser eller at sprede bestemte budskaber til Ruslands fordel. Påvirkningsagenter kan eksempelvis være eksperter, beslutningstagere eller journalister med sympati for og/eller personlige forbindelser til Rusland. Danmark er et demokratisk samfund, hvor det er fuldt ud lovligt at sympatisere med Rusland. I den frie samfundsdebat kan der fremkomme synspunkter, der i større eller mindre grad ligger i tråd med officielle russiske synspunkter. Det gælder eksempelvis i forhold til krigen i Ukraine eller synet på NATO. Sådanne synspunkter kan dog anses som ulovlig påvirkningsvirksomhed, hvis de udbredes i samarbejde med en russisk efterretningstjeneste. ■

EFTERRETNINGSOFFICERER UNDER FALSK IDENTITET I NORGE OG NEDERLANDENE

I oktober 2022 anholdt norsk politi en for sker med tilsyneladende brasiliansk stats borgerskab på Tromsø Universitet. Perso nen havde siden 2021 forsket i Norges nordlige region og hybride trusler. Perso nen opholdt sig imidlertid i Norge under falsk identitet, og han er mistænkt for at være udsendt af de russiske efterretnings tjenester.

I juni 2022 udtalte den nederlandske ef terretningstjeneste, AIVD, at tjenesten havde forhindret en russisk efterret ningsofficer i at blive ansat som praktikant ved Den Internationale Straffedomstol (ICC) i Haag. Ifølge AIVD arbejdede perso nen for den russiske militære efterret ningstjeneste, GRU, men han havde op bygget en falsk identitet som brasiliansk studerende. Personen blev nægtet indrej se i Nederlandene fra Brasilien.

FOTO: ADOBE STOCK

KINA
– Kinas ageren udfordrer Danmarks sikkerhed og demokratiske værdier

Kina ønsker at øge sin politiske, økonomiske og militære indflydelse i verden og at blive teknologisk selvforsynende og førende. Kinas ambitioner udspringer i høj grad af et kinesisk ønske om at kunne modstå eventuelt politisk og økonomisk pres fra Vesten. Det kinesiske kommunistpartis seneste femårsplan (2021-2025) understreger betydningen af innovation og teknologi for Kinas ønske om øget global indflydelse.

Som led i bestræbelserne på at blive teknologisk førende anlægger Kina en meget offensiv tilgang til internationalt forsknings- og virksomhedssamarbejde, og der er igennem mange år blevet opbygget et stort antal samarbejder mellem kinesiske og vestlige virksomheder og forskningsinstitutioner. Kina og Danmark har også et omfattende forsknings- og virksomhedssamarbejde, som med de rette foranstaltninger er til gavn for både Danmark og Kina. Det er dog PET's vurdering, at den kinesiske stat er villig til at gå meget langt for at forfølge sine strategiske interesser på det videnskabelige og teknologiske område, og at der er en risiko for ulovlig eller uønsket kinesisk overførsel af viden og teknologi på især de områder, som Kina prioriterer strategisk.

TRUSLEN FRA KINESISK EFTERRETNINGSVIRKSOMHED MOD DANMARK KOMMER FRA EN BRED VIFTE AF AKTØRER OG RETTER SIG FØRST OG FREMMEST MOD VISSE TYPER AF DANSK TEKNOLOGI OG FORSKNING OG MOD KINESERE BOSIDDENDE I DANMARK, SÆRLIGT KINESISKE DISSIDENTER. DEN KINESISKE EFTERRETNINGSLOVGIVNING OG POTENTIELLE KRITISKE AFHÆNGIGHEDER OG SÅRBARHEDER BEVIRKER ENDVIDERE, AT DER ER EN SIKKERHEDSRISIKO FORBUNDET MED BRUGEN AF VISSE FORMER FOR KINESISK TEKNOLOGI.

Det gælder bl.a. kvanteforskning, kunstig intelligens, robotteknologi, bio- og medicoteknologi, maritim teknologi, rumteknologi samt grøn teknologi.

Ulovlig eller uønsket kinesisk vidensoverførsel kan efter PET's vurdering bl.a. ske i forbindelse med forskellige former for kinesisk forskningssamarbejde med danske forskningsinstitutioner, herunder ph.d.- og talentprogrammer samt statslige kinesiske stipendiater og ved virksomhedssamarbejder. De kinesiske efterretningstjenester kan være involveret i sådanne aktiviteter.

Kina har samtidig en national strategi for 'civil-militær' fusion, der sigter mod at styrke forsknings- og udviklingssamarbejdet mellem civile universiteter, private virksomheder og det kinesiske militær. Strategien betyder i praksis, at der kan være stor usikkerhed om, hvilke interesser kinesiske samarbejdspartnere reelt forfølger, og at danske forskningsinstitutioner og virksomheder uforvarende risikerer at bidrage til at overføre viden eller teknologi, som bliver anvendt til kapacitetsopbygning af det kinesiske militær eller til udvikling af eksempelvis teknologi til masseovervågning af den kinesiske befolkning. Risikoen for denne form for videns- og teknologioverførsel gælder i høj grad også for danske forskere og virksomheder, som er til stede i Kina og lande, som Kina samarbejder med.

Det er PET's vurdering, at Kina løbende forsøger at anskaffe danske produkter og teknologier til brug for kinesisk våbenproduktion eller militære programmer. PET kan i øvrigt konstatere, at Kina undertiden fungerer som mellemdestination i sager om ulovlig anskaffelsesvirksomhed til sanktionsbelagte lande som Rusland, Iran og Nordkorea. Anskaffelsen kan ske via distributører af vestlige produkter i Kina.

PET vurderer, at Kina forsøger at importere teknologi omfattet af eksportkontrol ved at sløre den militære slutbrug af produkter og teknologi, der bliver anskaffet fra danske virksomheder. De kinesiske aktører kan eksempelvis prøve på at skjule den militære finansiering, der ligger til grund for et forsknings- eller udviklingsprojekt, eller skjule en hensigt om at eksportere produkterne videre til andre lande, der er underlagt sanktioner.

KINESISK PÅVIRKNINGSAGENT I DET BRITISKE PARLAMENT

I januar 2022 advarede den britiske efterretnings tjeneste MI5 offentligt om, at den kinesiske advokat Christine Lee igennem en årrække havde forsøgt at udøve indflydelse på medlemmer af det britiske parlament. Christine Lee var tidligere juridisk rådgi ver for den kinesiske ambassade i London, hvori gennem hun, ifølge åbne medier, kan være kommet i kontakt med højtplacerede medlemmer af det ki nesiske kommunistparti.

Ifølge MI5 forsøgte Christine Lee gennem personli ge venskaber og donationer til britiske parlaments medlemmer at opnå indflydelse, som på langt sigt kunne bruges til at påvirke Storbritanniens politik i en retning, der gavnede kinesiske interesser. Christi ne Lee havde bl.a. forsøgt at sløre donationerne fra Kinas kommunistparti, så de så ud til at komme fra britiske donorer.

FOTO: ADOBE STOCK

Kina er karakteriseret ved at anvende en whole of society-tilgang, der indebærer en bredspektret tilgang til både lovlig tilvejebringelse af viden og teknologi samt til gennemførelse af efterretningsvirksomhed. De kinesiske efterretningstjenester har i henhold til den kinesiske efterretningslovgivning meget vide beføjelser til at indsamle oplysninger fra kinesiske selskaber, organisationer og individer, uanset hvor i verden de befinder sig. Det betyder i praksis, at alle niveauer i det kinesiske samfund potentielt kan mobiliseres – også i en efterretningsmæssig kontekst – for at nå Kinas strategiske mål. Derudover er det kinesiske kommunistparti repræsenteret og udøver indflydelse i mange dele af det kinesiske samfund, heriblandt i offentlige myndigheder, organisationer, virksomheder og forskningsinstitutioner. Den kinesiske stat opererer ikke med klare skillelinjer mellem den statslige og den private sektor.

PET vurderer, at der også er en interesse fra de kinesiske efterretningstjenester for bl.a. Danmarks udenrigs- og sikkerhedspolitiske positioner, dansk forsvarspolitik og kritisk infrastruktur. Der er efter PET's vurdering en risiko

DEN KINESISKE EFTERRETNINGSLOVGIVNING

Kinas efterretningslovgivning fra 2017 giver de kinesiske efterretningstjenester mulighed for at pålægge virksomheder, organisationer og enkeltpersoner at udlevere information og data, der har betydning for Kinas nationale sikkerhed. Loven giver også de kinesiske efterretningstjenester beføjelse til at udføre samme aktiviteter i udlandet som inden for Kinas grænser.

Efterretningslovens paragraf 7 lyder således: 'Enhver organisation og borger skal i henhold til loven støtte, assistere og samarbejde med statens efterretningsarbejde samt beskytte alle hemmelige efterretningsoplysninger, de har fået kendskab til.'

Ifølge Center for Cybersikkerhed råder Kina over betydelige kapaciteter til at udføre cyberspionage og udgør en konstant trussel mod danske myndigheder og virksomheder. Kina udfører omfattende cyberspionage verden over, også mod danske myndigheder, virksomheder og organisationer. Kinas militær og efterretningstjenester har meget væsentlige kapaciteter og evner til at skaffe sig fuld og vedvarende adgang til organisationers informationer. Der er tale om en konstant og langsigtet aktivitet, der gavner Kinas sikkerheds- og udenrigspolitiske samt økonomiske og kommercielle interesser.

CFCS: CYBERTRUSLEN MOD DANMARK 2022, 20. FEBRUAR 2023

UNITED FRONT

'United Front' er et centralt begreb i den kinesiske politik over for kinesere i udlandet. Begrebet har rødder i leninismen og henviser til det kinesiske kommunistpartis forsøg på at danne fælles front med personer, grupper og andre elementer, der ikke er en direkte del af partiet. En nøgleaktør er United Front Work Department (UFWD), der er direkte underlagt kommunistpartiets centralkomite, og som skal sikre opbakning til partiets politik og også stå for kontakten til kinesere bosiddende i udlandet. UFWD opererer både inden for og uden for Kina, herunder i Danmark.

for spionage forbundet med brugen af visse former for teknologi med kinesiske komponenter. Det hænger først og fremmest sammen med den kinesiske efterretningslovgivning, og det drejer sig særligt om teknologi, hvor kinesiske leverandører har adgang til store mængder brugerdata. Udbredelsen af kinesisk teknologi i kritisk infrastruktur betyder også, at eventuel dansk afhængighed af kinesiske komponenter i tilfælde af en betydelig forværring i det bilaterale forhold mellem Kina og Danmark vil kunne anvendes som et pressionsmiddel af den kinesiske stat.

Det er endvidere PET's vurdering, at kinesiske myndigheder i stor udstrækning forsøger at udøve kontrol over kinesere i Danmark. Kinas langvarige og omfattende politik over for kinesere bosiddende i udlandet har til formål at styrke disse gruppers bånd til det kinesiske kommunistparti, men politikken skal også bidrage til at identificere og imødegå offentlig kritik af det kinesiske kommunistparti. Kinas ambassader, herunder Kinas ambassade i Danmark, har som led i Kinas politik på området tæt kontakt til lokale kinesiske civilsamfund, bl.a. via foreninger, programmer og økonomiske støtteordninger. Denne tætte kontakt kan bl.a. benyttes til at registrere, kontrollere og eventuelt udøve pression mod kinesere i Danmark, herunder kinesiske dissidenter. Det er eksempelvis PET's vurdering, at visse kinesiske studerende i Danmark, der er finansieret af den kinesiske stat, pålægges at underskrive loyalitetserklæringer, hvori de bl.a. skal garantere de kinesiske myndigheder, at de under deres ophold i Danmark vil afstå fra at opføre sig på en måde, der kan opfattes som kritisk over for Kina. Det kinesiske kommunistparti anlægger en bred fortolkning af, hvad der er Kina-kritisk. Som led i deres udøvelse af kontrol over kinesiske studerende i Danmark kan de kinesiske myndigheder også lægge pres på de studerendes familiemedlemmer i Kina. ■

TIKTOK

Center for Cybersikkerhed fraråder statslige ansatte at installere TikTok på tjenstlige enheder. I lighed med andre sociale medieplatforme indsamler TikTok en lang række informationer, som knyttes til brugerens identitet. Det gælder bl.a. oplysninger om lokalitet, kontakter og browserdata. Flere af de datakilder, som TikTok har mulighed for at indsamle, kan potentielt anvendes til at udføre spionage mod brugere af appen. TikTok er ejet af virksomheden ByteDance. Som kinesisk virksomhed er ByteDance underlagt kinesisk efterretningslovgivning, som giver myndighederne i landet beføjelser til at indsamle oplysninger fra kinesiske selskaber.

PET vurderer på baggrund af den kinesiske efterretningslovgivning, at det er muligt, at TikTok kan pålægges at fremme en Kina-venlig diskurs eller nedtone Kina-kritisk indhold for brugerne af platformen.

ØVRIGE STATER

Der er en række andre stater, der efter PET's vurdering også udøver efterretningsvirksomhed i Danmark.

Iran

PET kan konstatere, at de iranske efterretningstjenester udøver efterretningsaktiviteter mod regimemodstandere blandt iranere bosiddende i Europa, herunder i Danmark. Det gælder primært personer, som det iranske styre anser for at være involveret i voldelig modstand mod styret, samt visse journalister og toneangivende kritikere. Truslen mod disse personer udgår ikke kun direkte fra de iranske efterretningstjenester, men også fra andre aktører, der på den ene eller anden måde har forbindelse til efterretningstjenesterne. Sådanne aktører er bl.a. involveret i ulovlig indsamling af oplysninger om eksiliranere i Europa, herunder i Danmark, og de forsøger også aktivt at påvirke iranere bosiddende i Europa til at afstå fra at udøve kritik af og oppositionsvirksomhed mod det iranske styre. Iran har siden midten af september 2022 været præget af uroligheder og protester, hvor demonstranter bl.a. kræver, at landets konservative, islamiske magthavere træder tilbage.

Det er PET's vurdering, at sådanne protester kan øge truslen fra iransk efterretningsvirksomhed mod iranske dissidenter uden for Iran, herunder i Danmark.

Iranske efterretningstjenester har siden 2015 stået bag et antal likvideringer og bortførelser af modstandere af det iranske styre, der opholdt sig i Europa og Tyrkiet. De iranske efterretningstjenester har bl.a. benyttet kriminelle netværk til at udføre aktiviteterne.

Iran er underlagt internationale sanktioner på grund af landets atom- og missilprogram, menneskerettighedsovertrædelser og våbenleverancer til Rusland. PET vurderer, at iranske aktører forsøger at omgå sanktionerne ved at prøve at få adgang til danske produkter og teknologier, der kan anvendes i Irans våbenproduktion eller militære programmer, herunder via tredjelande. ■

AFVÆRGEDE IRANSKE LIKVIDERINGSPLANER

I maj 2021 blev en norsk-iransk statsborger idømt syv års fængsel for på vegne af en iransk efterretningstjeneste at have forsøgt at dræbe et medlem af den iransk-arabiske nationalistiske oprørsgruppe ASMLA i Danmark.

ASMLA, Arab Struggle Movement for the Liberation of Ahwaz, er en iransk-arabisk nationalistisk oprørsgruppe, der kæmper for en selvstændig arabisk stat i Khuzestan-provinsen i Iran. Iran betegner ASMLA som en terrorgruppe.

BRITISKE MI5 ADVARER OM TRUSLEN FRA IRAN MOD DISSIDENTER OG BRITISKE JOURNALISTER

I november 2022 udtalte den britiske indenrigsefterretningstjeneste, MI5, offentligt, at der i løbet af 2022 havde været mindst ti potentielle bortførelses- og likvideringsforsøg rettet mod iranske dissidenter og britiske journalister, der dækker uroligheder i Iran fra Storbritannien.

FOTO: ADOBE STOCK

Saudi-Arabien

Der er nylige eksempler på, at saudiarabiske efterretningstjenester har udført efterretningsaktiviteter i Danmark. De konkrete aktiviteter blev udøvet for at understøtte eksiliranske proxy-netværk i Danmark, som er aktive i den regionale rivalisering mellem Saudi-Arabien og Iran. ■

Tyrkiet

PET kan konstatere, at der er personer i Danmark med tyrkisk baggrund, der indsamler og videregiver oplysninger til de tyrkiske myndigheder om påståede tyrkiske systemkritikere i Danmark, herunder personer med påstået tilknytning til Gülen-bevægelsen og Kurdistans Arbejderparti PKK (Partiya Karkerên Kurdistanê). PKK er på EU's terrorliste, og den tyrkiske regering beskylder Gülen-bevægelsen for at stå bag kupforsøget i 2016. PET kan også konstatere, at de tyrkiske myndigheder med mellemrum offentliggør rapporter og lister med navngivne personer, som ifølge de tyrkiske myndigheder har forbindelser til Gülen-bevægelsen eller til PKK. På disse lister optræder undertiden også danske statsborgere samt tyrkiske statsborgere, der er bosat i Danmark. ■

SPIONAGE PÅ VEGNE AF SAUDI-ARABIEN I DANMARK

I forlængelse af føromtalte sag mod en norsk-iransk statsborger blev tre herboende medlemmer af ASMLA i 2022 dømt for bl.a. igennem en årræk ke at have indsamlet oplysninger om enkeltperso ner og organisationer i Danmark og i udlandet samt om iranske militære anliggender og for at ha ve videregivet disse oplysninger til en saudiarabisk efterretningstjeneste.

TYRKISK SPIONAGE I DANMARK

I 2022 blev en herboende tyrkisk kvinde dømt for at have sat de tyrkiske efterretningstjenester i stand til at virke inden for den danske stat ved i 2016 at sende en mail til en central tyrkisk myndig hed med navne på flere herboende personer, som hun oplyste var tilknyttet Gülen-bevægelsen. Der har været lignende sager i andre europæiske lande, bl.a. i Tyskland og Schweiz.

03

FOTO: ADOBE STOCK

Hvilke mål
går de fremmede efterretningstjenester efter i Danmark?

Spionagetruslen retter sig mod en bred vifte af aktører og mål i Danmark. Det gælder bl.a. politikere, embedsfolk, ansatte i sikkerhedsmyndighederne og Forsvaret, danske virksomheder og forskningsinstitutioner, kritisk dansk infrastruktur og dissidenter.

Regeringen, Folketinget og centraladministrationen

Fremmede efterretningstjenester er særligt interesserede i at indhente oplysninger fra danske politikere og embedsfolk i den danske centraladministration. Det gælder i særlig grad de politikere og embedsfolk, der beskæftiger sig med udenrigs-, sikkerheds- og forsvarspolitik eller med områder og sager, der vedrører energi, råstoffer og kritisk infrastruktur. De fremmede efterretningstjenester vil generelt også have interesse i informationer om forhandlingspositioner, samarbejdsrelationer, nøglepersoner og mødeaktiviteter i flere af de internationale organisationer, som Danmark er medlem af. Det drejer sig særligt om NATO, EU og FN.

Danske sikkerhedsmyndigheder

Fremmede efterretningstjenester er også meget interesserede i at indhente oplysninger fra danske sikkerhedsmyndigheder, især de danske efterretningstjenester. Det gælder bl.a. oplysninger om kilder, arbejdsmetoder, indhentningsprioriteter og oplysninger fra internationale partnere. Fremmede efterretningstjenester vil også kunne være interesserede i oplysninger om bl.a. kapaciteter, beredskabsplaner og krisestyring fra det åbne politi og beredskabsmyndighederne.

NYLIGE SAGER OM RUSSISK SPIONAGE MOD SVERIGES OG TYSKLANDS EFTERRETNINGSTJENESTER

Den 19. januar 2023 blev to brødre med iransk bag grund dømt for grov spionage i Sverige. Brødrene blev dømt for at have spioneret i en ca. ti-årig periode for den russiske militære efterretningstjeneste, GRU. Den ældste bror, der blev idømt fængsel på livstid, var tidligere ansat i Sveriges indenrigsefterretningstjeneste, SÄPO, hvor han bl.a. arbejdede med kontraspionage, og i Sveriges militære udenrigsefterretningstjeneste, MUST. Den yngste bror, der stod for kontakten til GRU, blev idømt fængsel i ni år og ti måneder. De to brødre blev anholdt og varetægtsfængslet i efteråret 2021.

Den 21. december 2022 blev en ansat ved Tysklands udenrigsefterretningstjeneste, BND, anholdt og sigtet for landsforræderi ved at have videregivet klassificere de oplysninger til en russisk efterretningstjeneste. Den 22. januar 2023 blev endnu en person anholdt i sagen.

FOTO: ADOBE STOCK

Forsvaret

Forsvaret er et oplagt mål for især fremmede militære efterretningstjenester. Fremmede stater forbereder sig også i fredstid til både krise og krig inden for alle domæner, og fremmede militære efterretningstjenester udfører derfor efterretningsaktiviteter rettet mod Forsvaret og civile strukturer, som samlet set understøtter totalforsvaret af Rigsfællesskabet og NATO's kollektive forsvar. Danske virksomheder, der er leverandører til Forsvaret, NATO og forsvarsindustrien i NATO-alliancen, kan også være mål for fremmede efterretningstjenester.

EN PERUVIANSK-RUSSISK SMYKKEDESIGNER MED FORBINDELSER TIL NATO-OFFICERER

I august 2022 blev det offentligt kendt, at en kvindelig russisk efterretningsofficer igennem en årrække havde forsøgt at etablere kontakt til højtstående officerer ved NATO's flådehovedkvarter i Napoli, Italien. Den russiske efterretningsofficer havde opbygget en falsk peruviansk identitet og gik under dæknavnet Maria Adela Kuhfeldt Rivera. I virkeligheden hed hun Olga Kolobova. Hun arbejdede som smykkedesigner og var aktiv i en velgørenhedsforening, hvorigennem hun fik adgang til NATO-officerer, som hun i flere tilfælde indledte forhold til. I 2018 flygtede hun til Rusland, efter at hun i mere end ti år havde været aktiv i Europa.

FOTO: DAVID ARROWSMITH · UNSPLASH

Kritisk infrastruktur

PET kan konstatere, at fremmede stater bl.a. gennem efterretningsaktiviteter i flere år har forsøgt at indhente oplysninger og i visse tilfælde søgt at påvirke beslutninger om kritisk infrastruktur i Danmark. Kritisk infrastruktur forstås her som funktioner og systemer, der er afgørende for at kunne varetage samfundsvigtige opgaver, såsom energi- og elforsyning, transport, sundhedsydelser, sikkerhed og finansielle tjenester. Truslen mod dansk kritisk infrastruktur kan også være rettet mod eller udgå fra leverandører og underleverandører, der kan være i besiddelse af vigtige oplysninger om eksempelvis it-systemer, teknisk udstyr, samarbejdspartnere og medarbejdere.

Spionage mod kritisk infrastruktur kan bl.a. give adgang til oplysninger, der kan muliggøre fysiske sabotageaktioner. Det er efter PET's vurdering på nuværende tidspunkt mindre sandsynligt, at fremmede stater vil udføre fysisk sabotage mod kritisk infrastruktur, der befinder sig på dansk territorium, men trusselsbilledet kan ændre sig med meget kort varsel i tilfælde af en eskalerende konflikt. Dele af den kritiske infrastruktur, som Danmark er afhængig af, ligger uden for dansk territorium. Det drejer sig bl.a. om undersøiske rørledninger og kabler. ■

SPRÆNGNINGERNE I ØSTERSØEN

I slutningen af september 2022 blev der konstateret lækager på Nord Stream 1 og 2-gasrørledningerne i Østersøen, der løber fra Rusland til Tyskland. Lækager ne fandt sted uden for dansk territorialfarvand, men to af dem var i Danmarks eksklusive økonomiske zone. De tekniske undersøgelser af gerningsstederne har bekræftet, at skaderne på rørledningerne er omfatten de og er blevet forårsaget af kraftige eksplosioner.

Forskningsinstitutioner og teknologivirksomheder

Danmark er på en række forskningsområder blandt de førende i verden, og det betyder, at danske forskningsinstitutioner og teknologivirksomheder kan være attraktive mål for fremmede stater, der via bl.a. spionage og ulovlig anskaffelsesvirksomhed forsøger at få fat i den nyeste viden og teknologi. Det gælder særligt inden for kvanteteknologi, energiteknologi, bioteknologi, rumteknologi, robotteknologi, forsvarsindustrielle produkter og produkter omfattet af eksportkontrol. Det er PET's vurdering, at fremmede efterretningstjenester bl.a. forsøger at opbygge kontakter til visse studerende, forskere og virksomheder, der vil kunne udlevere produkter og konkret viden om den ønskede teknologi og viden.

NATO-KVANTECENTER I DANMARK

Danmark er blevet udvalgt til at huse NATO's nye kvanteforskningscenter, som koordineres af Niels Bohr Instituttet på Københavns Universitet. Centeret skal drive forskning inden for kvantesensorer, kvantekrypteringsenheder og kvantecomputere samt forberede virksomheders kvanteteknologiske løsninger til det kommercielle marked. Kvanteteknologi og i særdeleshed kvantecomputere vil forventeligt byde på store teknologiske fremskridt i de kommende år, og teknologiens evne til at behandle enorme mængder data og udføre beregninger hurtigere end hidtil muligt kan bl.a. bruges til at bryde krypteret kommunikation og udvikle militære radarsystemer. Der er for tiden et internationalt kapløb om at bruge kvantecomputerens regnekraft til at gennembryde modstanderens eksisterende kryptering og kryptere egen kommunikation og data. Det er PET's vurdering, at der er en trussel fra fremmede staters efterretningstjenester mod den kvanteteknologi, der er under udvikling i Danmark.

NYE ANBEFALINGER TIL DANSKE UNIVERSITETER OG FORSKNINGSINSTITUTIONER

I maj 2022 offentliggjorde Uddannelses- og Forskningsministeriets Udvalg om retningslinjer for internationalt forsknings- og innovationssamarbejde (URIS) en række anbefalinger, som indeholder en ny og skærpet tilgang til internationalt forskningssamarbejde. URIS anbefaler bl.a. universiteterne at identificere og beskytte deres forskning og undersøge deres internationale samarbejdspartnere samt afgrænse, hvilke forskningsområder der samarbejdes på. PET understøtter sammen med andre myndigheder danske universiteters og forskningsinstitutioners arbejde med at implementere udvalgets retningslinjer.

FOTO: HANS RENIERS · UNSPLASH

Danske interesser i udlandet

Danmarks diplomatiske repræsentationer i udlandet og tilrejsende delegationer fra Danmark, heriblandt erhvervsdelegationer, kan være udsatte mål for fremmede staters efterretningsvirksomhed. Danske diplomatiske repræsentationer kan bl.a. være attraktive mål for lokale efterretningstjenester, fordi de kan blive brugt som en 'indgang' til at udføre spionage mod andre myndigheder i Danmark.

Fremmede efterretningstjenester har tradition for at operere i de diplomatiske miljøer rundt om i verden, og der er flere efterretningstjenester, der udstationerer efterretningsofficerer på diplomatiske repræsentationer og i internationale organisationer, hvor de arbejder under dække af at være diplomater. De pågældende efterretningsofficerer har derfor ofte deres vante gang i de miljøer, som almindelige diplomater færdes i. Danske diplomater i udlandet eller ansatte i internationale organisationer risikerer af den grund at blive kontaktet af en udenlandsk diplomat, som i virkeligheden er efterretningsofficer. Trods et stort antal udvisninger i Europa af russiske efterretningsofficerer under diplomatisk dække i tiden efter Ruslands invasion af Ukraine i 2022 er der fortsat et relativt højt antal russiske efterretningsofficerer i de europæiske diplomatiske miljøer.

Der er i en række lande en skærpet trussel fra de lokale efterretningstjenester mod dansk diplomatisk tilstedeværelse, og mod andre danskere, der opholder sig i udlandet for at arbejde, forske eller studere. Det drejer sig først og fremmest om autoritære stater, hvor de lokale efterretningstjenester har meget vide retlige, politiske og tekniske muligheder for at gennemføre forskellige indgreb, såsom ransagning af hotelværelser, aflytning af tele- og datatrafik eller fysiske tilbageholdelser.

Det er i nogle lande en udbredt praksis, at de lokale efterretningstjenester jævnligt kontakter lokaltansat personale på udenlandske diplomatiske repræsentationer for at rekruttere dem eller på anden vis bruge dem til at skaffe adgang til oplysninger fra repræsentationen. Kontakten til den lokalansatte kan ske direkte eller indirekte, og de lokalansatte kan enten samarbejde frivilligt med den lokale efterretningstjeneste eller blive udsat for forskellige former for pression, der undertiden også kan omfatte pression mod familiemedlemmer. Denne type af trussel kan også være rettet mod lokale medarbejdere i danske virksomheder i udlandet. Danske diplomater og danskere, der f.eks. opholder sig i udlandet for at arbejde, forske eller studere, kan endvidere blive udsat for forskellige former for hvervningsforsøg.

Der er eksempler på, at lokale efterretningstjenester i visse lande udøver forskellige former for chikane mod diplomater og lokalansatte ved udenlandske diplomatiske repræsentationer, f.eks. ved at ransage boliger eller at foretage åbenlys fysisk overvågning. Formålet med sådan chikane er ofte at intimidere det diplomatiske personale og begrænse den diplomatiske aktivitet. Der er eksempler på, at fremmede efterretningstjenester har øget deres aktiviteter mod udenlandske diplomater, herunder udført mere åbenlys chikane, i perioder, hvor der har været en nedkøling af relationerne mellem de involverede stater. PET vurderer, at tilrejsende delegationer også kan blive udsat for chikane.

Danskere, herunder især personer med dobbelt statsborgerskab, der rejser til visse autoritære stater kan blive udsat for tilbageholdelser og fængsling samt forskellige former for chikane fra de lokale sikkerhedsmyndigheder. Truslen er særligt udtalt i perioder med nedkølede bilaterale relationer. ■

FOTO: ADOBE STOCK

DANMARKS KANDIDATUR TIL FN'S SIKKERHEDSRÅD

Danmark arbejder for at få en ikke-permanent plads i FN's Sikkerhedsråd i perioden 2025-2026. Et evt. dansk medlemskab af FN's Sikkerhedsråd vil efter PET's vurdering skærpe fremmede efterretningstjenesters interesse for danske diplomater.

Fremmede efterretningstjenester placerer systematisk efterretningsofficerer i diplomatiske og andre stillinger i FN. I februar 2022 blev 12 russiske diplomater ved Ruslands FN-repræsentation i New York udvist på grund af spionageaktiviteter. I februar 2023 udviste Østrig to russiske diplomater på Ruslands FN-repræsentation i Wien.

Flygtninge og dissidenter

Der er flere fremmede efterretningstjenester, der spionerer mod og udfører forskellige former for kontrol over og pression mod egne statsborgere, der opholder sig i Danmark. Truslen er bl.a. rettet mod flygtninge og dissidenter. Formålet med aktiviteterne er typisk at identificere og eliminere politisk opposition, og aktiviteterne kan eksempelvis bestå i at føre registre over de potentielle dissidenter og deres politiske tilhørsforhold eller at registrere deltagere ved regimekritiske demonstrationer i Danmark. Truslen mod dissidenter kan også omfatte repressalier mod familiemedlemmer i hjemlandet.

De fremmede efterretningstjenester anvender bl.a. ambassadepersonale, forskellige typer af organisationer eller kriminelle netværk til at udføre deres efterretningsaktiviteter. Der er også eksempler på, at fremmede stater bruger egne statsborgere, der bor i Danmark, som meddelere.

04

Truslen mod Færøerne og Grønland

FOTO: MELANIE AROUK, UNSPLASH

Kina, Rusland, USA og en række europæiske stater har i løbet af en årrække haft stigende geostrategiske, sikkerhedspolitiske og økonomiske ambitioner i Arktis og Nordatlanten. Færøerne og Grønland er geografisk placeret på strategisk vigtige områder for skibe, ubåde og fly, der opererer i Arktis og Nordatlanten, og Grønland er samtidig hjemsted for den amerikanske Pituffik Space Base (tidligere Thulebasen), der udgør et centralt knudepunkt i USA's missilvarslings- og missilforsvarssystem. Hertil kommer, at særligt Kina har en interesse for de ressourcer, der befinder sig i den grønlandske undergrund.

Det er PET's vurdering, at der er en trussel fra russisk og kinesisk efterretningsvirksomhed mod rigsdelene i Arktis og Nordatlanten. Truslen retter sig særligt mod danske, færøske og grønlandske myndigheder og beslutningstagere, herunder politikere og embedsmænd i Landsstyret og Lagtinget på Færøerne og i Naalakkersuisut og Inatsisartut i Grønland. Der kan efter PET's vurdering også være en trussel mod kritisk infrastruktur samt virksomheder og forskningsinstitutioner, især hvis disse har adgang til information om politiske og militære forhold, om kritisk infrastruktur eller om forhold relateret til mulige kinesiske investeringer.

Ifølge Forsvarets Efterretningstjeneste fastholder Rusland sin militære styrkeposition i Arktis til trods for store tab i Ukraine. Rusland vil stadig forsøge at holde sikkerhedspolitiske spændinger ude af Arktis, men den skærpede konflikt mellem Rusland og Vesten vil sandsynligvis give et mere ustabilt sikkerhedspolitisk klima. Det vil også påvirke Kongeriget Danmark, som kan blive udsat for russiske forsøg på at skabe splid internt og i forholdet til USA.

FE: UDSYN, 21. DECEMBER 2022

De russiske efterretningstjenester har i mange år haft interesse for militære kapaciteter og aktiviteter, som Danmark og andre lande, særligt USA, har i Arktis og Nordatlanten. Det samme gælder oplysninger om visse politiske forhold, eksempelvis om Rigsfællesskabets position i forhandlingerne om afgrænsning af kontinentalsoklen i Arktis og danske, færøske og grønlandske tilgange til samarbejdet i Arktisk Råd. Det er PET's vurdering, at Ruslands krig i Ukraine betyder, at Rusland aktuelt også interesserer sig for oplysninger om Færøernes og Grønlands holdninger til sanktioner mod Rusland.

FOTO: VISIT GREENLAND · UNSPLASH

> Forsvarets Efterretningstjeneste vurderer, at Kina har en begrænset tilstedeværelse i Arktis, og at landet derfor er afhængigt af et fortsat samarbejde med de arktiske stater for at fremme mange af sine interesser. Kina har et langsigtet ønske om at få adgang til energi, råstoffer og søtransportruter, demonstrere sin position som en global stormagt og forbedre sin evne til at agere militært i Arktis. Kina søger bl.a. at gøre sig selv til en attraktiv partner over for landene i Arktis ved at tilbyde teknisk viden og finansiering af både kommercielle projekter og forskningssamarbejde.
>
> FE: UDSYN, 21. DECEMBER 2022

Truslen fra kinesiske efterretningsaktiviteter er efter PET's vurdering først og fremmest forbundet med Kinas interesse for at investere og handle med især Grønland. Den kinesiske whole of society-tilgang gør, at det er vanskeligt at lave en klar skelnen mellem private og offentlige kinesiske aktører, og det er PET's vurdering, at private kinesiske aktører kan mobiliseres af den kinesiske stat, herunder de kinesiske efterretningstjenester, til geostrategiske eller efterretningsmæssige formål. Det betyder bl.a., at kinesiske investeringer og samhandel kan have geostrategiske eller sikkerhedspolitiske formål, der rækker ud over de interesser, som kinesiske aktører officielt fremhæver som årsager til samarbejdet.

Den øgede stormagtskonkurrence i Arktis og Nordatlanten betyder, at Færøerne og Grønland kan blive mål for russisk eller kinesisk påvirkningsvirksomhed. Det er derfor også PET's vurdering, at Rusland og Kina kan have interesse i oplysninger, som vil kunne bruges i påvirkningsaktiviteter, såsom eventuelle interne uenigheder i Rigsfællesskabet samt Færøernes og Grønlands holdninger til militære forhold og sanktioner mod Rusland. Det er meget sandsynligt, at russiske påvirkningsaktører også tidligere har haft fokus på Grønland, da et forfalsket brev blev delt på internettet i november 2019. Formålet med det forfalskede brev, der fremstod som en henvendelse fra Grønlands daværende landsstyremedlem for udenrigsanliggender til en amerikansk senator, var at skabe forvirring og mulig konflikt i forholdet mellem Danmark, USA og Grønland.

Grønland afholdt valg til Inatsisartut i april 2021, og Færøerne afholdt valg til Lagtinget i december 2022. Der blev ydermere afholdt folketingsvalg på Færøerne og i Grønland i efteråret 2022. Det er PET's og FE's vurdering, at disse valg foregik uden forsøg på systematisk påvirkning fra fremmede stater. ■

FOTO: CAMILO-JIMENEZ · UNSPLASH

05

Påvirknings-virksomhed

Fremmede stater og deres efterretningstjenester kan udøve ulovlig påvirkningsvirksomhed for at påvirke beslutningstagere, den almene meningsdannelse og omverdenens syn på Danmark, vestlige organisationer, alliancer eller den fremmede stat selv. Påvirkning adskiller sig fra spionage ved, at den fremmede efterretningstjeneste ikke stjæler oplysninger, men i stedet forsøger at 'plante' eller forme oplysninger, narrativer eller holdninger i den politiske beslutningsproces og den offentlige debat.

Ulovlig påvirkningsvirksomhed sker ofte via sociale medier, men en fremmed efterretningstjeneste kan også anvende personer – såkaldte påvirkningsagenter – der i det skjulte samarbejder med den fremmede efterretningstjeneste. I Danmark kan en person kun straffes for påvirkningsvirksomhed, hvis personen samarbejder med en fremmed efterretningstjeneste om at udbrede bestemte synspunkter eller holdninger i den politiske beslutningsproces eller den offentlige debat. ■

Forsvarets Efterretningstjeneste beskriver i **UDSYN 2022**, hvordan lande som Rusland og Kina benytter sig af mange forskellige former for påvirkning af andre landes befolkninger og ledere både via internettet og i den fysiske verden.

FE: UDSYN, 21. DECEMBER 2022

06

Ulovlig anskaffelses-virksomhed

PET kan konstatere, at en række fremmede stater forsøger at anskaffe eller omdirigere produkter fra Danmark i strid med sanktioner og eksportbegrænsninger, for at anvende dem i egen våbenproduktion eller i militære programmer. Truslen er særligt rettet mod virksomheder og forskningsinstitutioner, der leverer produkter, viden eller tjenesteydelser, som de fremmede stater har brug for til opbygning af deres militære formåen. Fremmede efterretningstjenester medvirker ofte i den ulovlige anskaffelsesvirksomhed, bl.a. ved at bidrage til at identificere relevante danske firmaer og/eller ved, at tjenesterne via deres kontakter og netværk bidrager med at sende produkter til landets militær.

Ulovlig anskaffelsesvirksomhed kan bl.a. ske ved, at danske virksomheder eksporterer produkter eller leverer teknisk bistand, der enten direkte eller via mellemled ender i de forkerte lande. Ofte arbejder landene med en meget langsigtet strategi for ulovlig anskaffelse, som kan være vanskelig at opdage. De gør brug af komplicerede netværk med mange aktører på tværs af landegrænser i et forsøg på at skjule produkternes slutbrugere og derved omgå sanktioner og eksportkontrol. Den reelle modtager af et produkt vil ofte forsøge at skjule sig bag frontvirksomheder og anvende skiftende salgsagenter og distributører. Danske logistikvirksomheder kan risikere at blive anvendt til transport af produkter omfattet af eksportkontrol.

Ulovlig anskaffelsesvirksomhed kan også ske ved, at produkter fra Danmark sendes til mellemdestinationer, før de havner hos den reelle modtager. PET vurderer, at lande som Armenien, Aserbajdsjan, Georgien og Kasakhstan samt logistikknudepunkter i Mellemøsten og Asien muligvis bliver anvendt til at omdirigere produkter til Rusland. Ulovlig anskaffelsesvirksomhed kan endvidere foregå ved, at forskere i god tro overfører viden fra forskningsinstitutioner i Danmark til forskningsmiljøer, der bidrager til opbygningen af andre landes våbenprogrammer. ■

SÅDAN KAN ET DANSK PRODUKT ENDE HOS RUSLANDS MILITÆR

DANSKE MYNDIGHEDERS HÅNDTERING AF EKSPORTKONTROLOMRÅDET

PET arbejder aktivt for at modvirke og bekæmpe ulovlig anskaffelse af produkter, teknologi og viden fra Danmark. PET's indsats på området er bl.a. reguleret i straffeloven, ved kontrollister og sanktioner fastsat i f.eks. EU-forordninger og ved særlovgivning.

På eksportkontrolområdet er Rigspolitiet ansvarlig myndighed for udførsler af våben og militært udstyr, mens Erhvervsstyrelsen er ansvarlig myndighed for udførsler af udstyr, der både kan anvendes civilt og militært (dual-use).

PET indgår sammen med en række andre myndigheder i det nationale arbejde med eksportkontrol og arbejder for at modvirke, at danske produkter og teknologi utilsigtet havner i fremmede staters militær. PET bidrager med at levere efterretningsoplysninger om bl.a. de virksomheder, myndigheder, personer og produkter, der indgår i handlerne, herunder om der er mistanke om omdirigering eller urigtige oplysninger om den reelle endelige bruger af produktet.

TYSKLAND OG ITALIEN BLOKERER FOR KINESISKE OPKØB AF MIKROCHIP-PRODUCENTER

I november 2022 blokerede de tyske myndigheder for salget af en fabrik fra den tyske virksomhed El mos Semiconductor til det kinesisk-ejede selskab Si lex Microsystems. Fabrikken fremstiller mikrochips til brug i bilindustrien. I deres afslag henviste de ty ske myndigheder til, at salget var i strid med Tysk lands nationale sikkerhedsinteresser.

I april 2021 blokerede Italiens regering for salget af aktiemajoriteten i en italiensk virksomhed LPE, som producerer dele til halvledere (mikrochips). Den afvi ste køber var den kinesisk-ejede virksomhed Shenz hen Invenland Holdings Co. Ltd. Senere i oktober 2021 afviste den italienske regering, at den kinesiske virksomhed Zhejiang Jingsheng Mechanicals kunne opkøbe den italienske del af den internationale virk somhed Applied Materials. Applied Materials frem stiller bl.a. udstyr til fremstilling af mikrochips.

FOTO: MATTHEW LANCASTER · UNSPLASH

07

Udenlandske direkte investeringer

Udenlandske investeringer er grundlæggende gode for erhvervslivet og til gavn for det danske samfund. Visse udenlandske investeringer og andre økonomiske aftaler kan dog udgøre en trussel mod den nationale sikkerhed, hvis de giver fremmede stater uhensigtsmæssig adgang til eller kontrol over eksempelvis virksomheder inden for forsvarssektoren eller andre sektorer, der arbejder med kritisk teknologi eller kritisk infrastruktur.

Nogle udenlandske direkte investeringer kan give fremmede stater adgang til eller kontrol over oplysninger, fysiske lokaliteter, it-systemer eller kritisk infrastruktur, som energi- eller telenettet, der kan bruges til at bedrive spionage eller gøre Danmark sårbar over for politisk pression og sabotage. Sådanne investeringer og økonomiske aftaler kan også aktuelt eller på sigt skabe kritiske afhængighedsforhold og udfordringer med manglende kontrol over kritiske funktioner og/eller forsyninger. Herudover kan visse investeringer øge risikoen for, at fremmede stater gennem virksomheder kan indhente følsomme data om danske statsborgere såsom teleoplysninger, sundhedsoplysninger eller lignende, som kan ende hos fremmede staters efterretningstjenester. Risikoen er særlig stor ved investeringer, der foretages af udenlandske personer og virksomheder med relationer til fremmede stater og efterretningstjenester, som har interesse i at få fat i specifik viden. ■

DANSKE MYNDIGHEDERS HÅNDTERING AF PROBLEMATISKE UDENLANDSKE INVESTERINGER

Danske myndigheder har siden 2021 screenet visse udenlandske direkte investeringer, der potentielt kan udgøre en trussel mod den nationale sikkerhed eller den offentlige orden. PET er høringspart i screeningsprocessen.

08

Hvordan spionerer fremmede efterretningstjenester?

I det følgende beskrives nogle af de metoder fremmede efterretningstjenester anvender i deres spionagevirksomhed.

Den menneskelige kilde

Efterretningsofficerer arbejder bl.a. under dække af at være diplomater, journalister eller forskere. De er trænede i at opbygge fortrolige kontakter til personer, som kan give dem adgang til klassificerede og beskyttelsesværdige informationer eller på anden vis være til gavn for dem. Efterretningsofficerer søger bl.a. efter informationer om personer af interesse på åbne medier, hvor der ofte ligger mange oplysninger frit tilgængeligt. På sociale medier kan en efterretningsofficer eksempelvis tit finde oplysninger om en persons arbejde, familiesituation, fritidsinteresser eller andet, som kan bruges til at skabe den første kontakt til en person.

Forløbet frem til at hverve en person som kilde følger som regel en række trin i det, der kaldes hvervningstrappen. På første trin etableres den første kontakt til en person af interesse for efterretningsofficeren. Her handler det for efterretningsofficeren typisk om at etablere en indledende relation, hvor der som regel kun stilles 'ufarlige' og konverserende spørgsmål. Her får efterretningsofficeren bl.a. mulighed for at vurdere, om der er grundlag for at fortsætte kontakten. De indledende kontakter vil ofte, men ikke altid, finde sted ved receptioner eller konferencer enten i Danmark eller i udlandet.

Hvis efterretningsofficeren vurderer, at den pågældende person måske har potentiale til at blive hvervet som kilde, vil efterretningsofficeren på det andet trin indlede en nærmere vurdering af personen og bl.a. forsøge at blive klogere på, om den pågældende har adgang til oplysnin-

TRIN I EN HVERVNINGSPROCES FOR EN MENNESKELIG KILDE

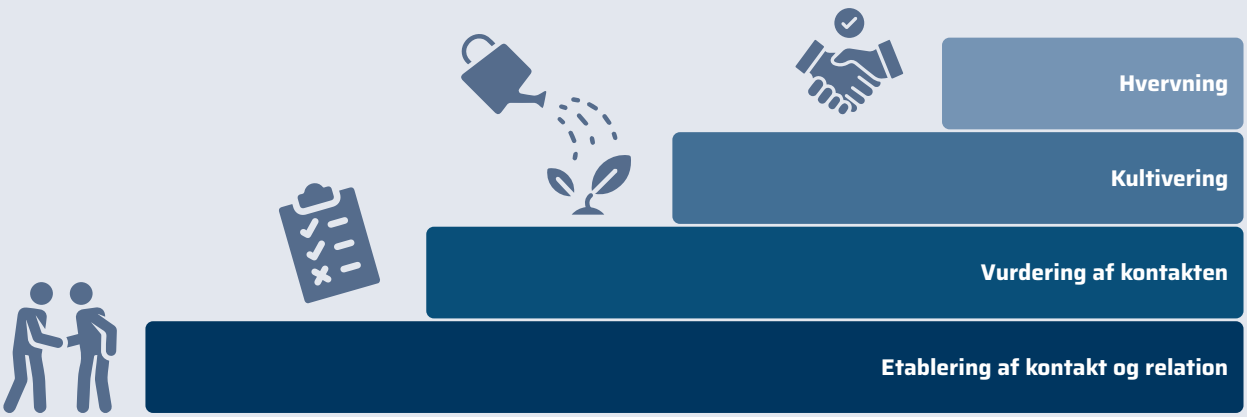

ger af interesse for efterretningsofficeren. Her vil kontakterne også begynde at foregå mere skjult, og møder vil ikke længere blive aftalt over telefonen eller foregå ved officielle begivenheder. Efterretningsofficeren vil som regel i stedet foreslå at mødes på mere diskrete steder eller måske invitere kontakten til konference i efterretningsofficerens hjemland eller i venligtsindede lande tæt på.

Det tredje trin er kultiveringsfasen, hvor efterretningsofficeren forsøger at indlede en form for venskabelig relation til den pågældende person. Personen vil blive udsat for en charmeoffensiv og få uskyldige opgaver for at teste relationen. Det kan eksempelvis være, at personen bliver bedt om at overdrage dokumenter, som ikke er klassificerede. I denne fase – der kan strække sig over flere år – vil personen også blive vænnet til at modtage gaver og andre ting, der bl.a. skal svække personens dømmekraft. Herefter vil personen blive betragtet som den form for kilde, der i efterretningssammenhæng kaldes for 'en fortrolig kontakt'. En 'fortrolig kontakt' er ikke altid selv klar over, at han/hun taler med en fremmed efterretningstjeneste. Hvis efterretningsofficeren vurderer, at en egentlig hvervning af personen ikke er nødvendig for at få personen til at levere brugbare oplysninger, eller at et hvervningsforsøg vil være for risikabelt, vil relationen mellem efterretningsofficeren og personen nogle gange forblive på dette stadie.

På trappens sidste trin finder den egentlige hvervning som kilde sted. Her vil efterretningsofficeren bede den udvalgte person om at udlevere hemmelig eller anden fortrolig information. Hvervningsfasen er det sværeste øjeblik i processen, men hvis efterretningsofficeren har succes, er personen blevet kilde for et andet lands efterretningstjeneste. ■

PRIMÆRE MOTIVATIONSFAKTORER FOR AT LADE SIG HVERVE

Penge – En klassisk motivationsfaktor er betaling eller tilsvarende modydelser for at udøve spionage for en fremmed efterretningstjeneste. Der indgår et element af finansiel motivation i de fleste sager, hvor en person er blevet hvervet af en fremmed efterretningstjeneste.

Ideologi – Sympati over for den politik eller ideologi, som den fremmede stat repræsenterer, kan også være en faktor, der motiverer en person til at udøve spionage.

Tvang – En fremmed efterretningstjeneste kan true med at dele eller offentliggøre uønskede eller problematiske detaljer om en persons privatliv, eksempelvis over for den nære familie eller en arbejdsgiver, for at presse vedkommende til at udføre spionage.

Ego – En person, der ikke føler sig værdsat og anerkendt på sit arbejde, kan motiveres til at udføre spionage for en fremmed efterretningstjeneste. Det kan eksempelvis være ved, at den fremmede efterretningstjeneste i modsætning til arbejdspladsen opfylder personens behov for at blive set som vigtig og talentfuld. Personer, der føler sig overset og ikke-værdsat, kan være i besiddelse af en hævnfølelse over for deres arbejdsgiver, som den fremmede efterretningstjeneste ligeledes kan udnytte til at rekruttere vedkommende.

DEN ÅRLIGE VURDERING AF CYBERTRUSLEN MOD DANMARK

Truslen fra cyberangreb er uddybet i Center for Cybersikkerheds årlige nationale trusselsvurdering 'Cybertruslen mod Danmark'. Her bliver truslen fra cyberangreb, der understøtter en bred vifte af formål, vurderet, og de forskellige truslers nuancer bliver beskrevet mere indgående, heriblandt også truslen fra cyberspionage og destruktive cyberangreb.

Cyberspionage

Fremmede efterretningstjenester benytter i betydeligt omfang cyberangreb til at forsøge at skaffe sig adgang til oplysninger fra danske myndigheder, uddannelsesinstitutioner, virksomheder og privatpersoner. Efterretningstjenesterne gør bl.a. brug af avancerede hackergrupper, der har kapacitet til at udføre yderst gennemgribende kompromitteringer af it-systemer.

Cyberangreb kan være vanskelige at opdage og modvirke, og det kan være svært efterfølgende at udbedre skaderne. I yderste konsekvens kan en fremmed efterretningstjeneste få kontinuerlig adgang til mailkorrespondance og dokumenter hos eksempelvis en myndighed.

Cyberspionage kan også blive brugt til at forberede destruktive cyberangreb, der vil kunne iværksættes i tilfælde af en eskalerende krise eller krig.

Cyberspionage er på mange måder en attraktiv fremgangsmåde for fremmede efterretningstjenester, da denne form for spionage er forbundet med lav risiko og ofte kan udføres uden at efterlade særligt synlige spor. Hertil kommer, at cyberspionage kan udøves fra hjemlandet uden fysisk tilstedeværelse eller kontakt til en menneskelig kilde i det ramte land. Samtidig kan succesfuld cyberspionage give adgang til meget store mængder data. ■

Aflytning af tele- og datatrafik

Fremmede efterretningstjenester udvikler løbende deres kapacitet til at aflytte tele- og datatrafik. Kapaciteterne omfatter bl.a. overvågning af elektronisk kommunikation, som eksempelvis mobilsamtaler, sms'er, e-mails og radiokommunikation. Den form for aflytning forudsætter ikke nødvendigvis fysisk tilstedeværelse i Danmark. PET vurderer, at særligt visse politikere, centralt placerede embedsfolk og ansatte i sikkerhedsmyndighederne er prioriterede mål for fremmede efterretningstjenesters aflytningsaktiviteter. ■

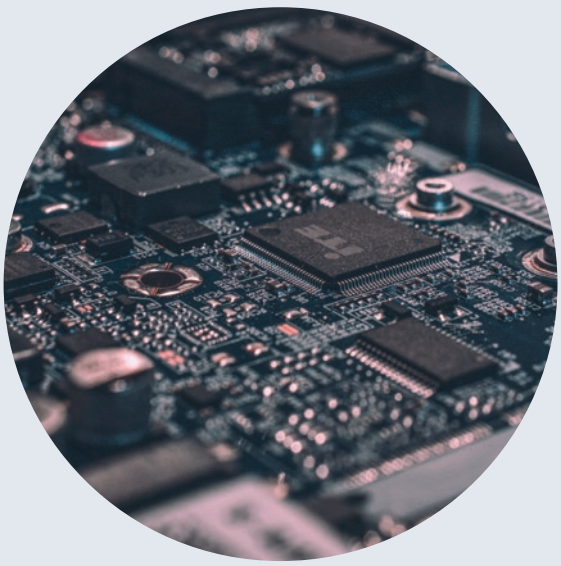

FOTO: ALEXANDRE DEBIEVE · UNSPLASH

09

PET's lovgrundlag
vedrørende spionage og påvirkning

Straffelovens bestemmelser om spionage og påvirkning fremgår af straffelovens §§ 107-109:

§ 107
Den, som i fremmed magts eller organisations tjeneste eller til brug for personer, der virker i sådan tjeneste, udforsker eller giver meddelelse om forhold, som af hensyn til danske stats- eller samfundsinteresser skal holdes hemmelige, straffes, hvad enten meddelelsen er rigtig eller ej, for spionage med fængsel indtil 16 år.

Stk. 2
Såfremt det drejer sig om de i § 109 nævnte forhold, eller handlingen finder sted under krig eller besættelse, kan straffen stige indtil fængsel på livstid.

§ 108
Den, som, uden at forholdet falder ind under § 107, i øvrigt foretager noget, hvorved fremmed efterretningstjeneste sættes i stand til eller hjælpes til umiddelbart eller middelbart at virke inden for den danske stats område, herunder samarbejde om at udøve påvirkningsvirksomhed med henblik på at påvirke beslutningstagning eller den almene meningsdannelse, straffes med fængsel indtil 6 år.

Stk. 2
Såfremt det drejer sig om efterretninger vedrørende militære anliggender, eller virksomheden finder sted under krig eller besættelse, kan straffen stige indtil fængsel i 12 år. Det samme gælder, hvis påvirkningsvirksomheden efter stk. 1 udøves i forbindelse med de valg og stemmeafgivninger, der er omfattet af §116.

§109
Den, som røber eller videregiver meddelelse om statens hemmelige underhandlinger, rådslagninger eller beslutninger i sager, hvorpå statens sikkerhed eller rettigheder i forhold til fremmede stater beror, eller som angår betydelige samfundsøkonomiske interesser over for udlandet, straffes med fængsel indtil 12 år.

Stk. 2
Foretages de nævnte handlinger uagtsomt, er straffen bøde eller fængsel indtil 3 år.

FORSIDEFOTO: MARTEN BJORK · UNSPLASH

POLITIETS EFTERRETNINGSTJENESTE · KLAUSDALSBROVEJ 1 · 2860 SØBORG · +45 45 15 90 07 • PET@PET.DK • WWW.PET.DK